

ROZENGEUR EN MANESCHIJN: PROFESSOR RUUT VEENHOVEN PIONIERT IN DE GELUKSWETENSCHAP

‘Ik ga bijna dood, maar dat maakt me niet minder gelukkig’

Officieel is hij sinds 2007 met emeritaat, maar professor Ruut Veenhoven denkt er niet aan te stoppen met werken. Bezig zijn is één van de belangrijkste sleutels tot geluk, zegt hij. En bovendien: ‘Wetenschap is leuker dan uit vissen gaan.’

RUUT VEENHOVEN «Eén van de dingen die ik zo leuk vind aan mijn onderzoek, is dat geluk tot nog toe door weinig andere wetenschappers is bestudeerd. Er ligt dus nog een pak belangrijke vragen te wachten om beantwoord te worden. Veel andere wetenschappelijke thema's zijn al 'kapotbestudeerd': als onderzoeker kun je hooguit nog een paar kleinigheden toevoegen aan wat men al wist. Maar wat mijn onderwerp betreft, kan ik dus nog altijd een verschil maken.»

HUMO **U mag zichzelf de pionier van de gelukswetenschap noemen. In de jaren 80 legde u de basis voor de World Database of Happiness, een onlinedatabank waarin al het onderzoek rond geluk wordt verzameld.**

VEENHOVEN «Ja, dat klopt wel. Maar een pionier zijn heeft ook nadelen. Het heeft lang geduurd vóór mijn onderzoeksveld door andere wetenschappers ernstig werd genomen – wel zo'n twintig jaar. Toen ik begon, waren enkel de lifestyle- en damesbladen geïnteresseerd in wat ik deed (*lacht*). Zij hielden zich ook bezig met de vragen die ik we-

Wat maakt een mens gelukkig? De Nederlandse sociologieprofessor Ruut Veenhoven (80) zoekt het antwoord al vijftig jaar lang, maar hij is er nog altijd niet helemaal uit. Dus speurt hij naarstig voort, zelfs nu de ongeneeslijke ziekte die hij onder de leden heeft binnen afzienbare tijd finaal het pleit zal winnen. ‘De mens is een vreemd wezen. We leven langer en gelukkiger dan ooit, en toch is het treurnis troef.’

EVELIEN ROELS / FOTO'S JILDIZ KAPTEIN

tenschappelijk wilde onderzoeken: wat maakt een mens gelukkig? Welke job past bij mij, moet ik wel aan kinderen beginnen?»

HUMO **Hoe wordt iemand geluksprofessor?**

VEENHOVEN «Er was een stevige portie toeval mee gemoeid. Ik heb geluk altijd een boeiend onderwerp gevonden. Toen ik er als student een paper over schreef, werd die tot mijn verbazing afgedrukt in een wetenschappelijk tijdschrift: dat gaf mijn interesse nog een extra duwtje. Toch was het niet mijn bedoeling om er mijn job van te maken. Ik studeerde indertijd bestuurssociologie, daarna zou ik aan de slag gaan bij de overheid. Maar toen raakte ik in het begin van de jaren 70 betrokken bij de Stichting Medisch Verantwoorde Zwangerschapsonderbreking (Stimezo, red.), die op een tiental plaatsen in Nederland abortusklinieken oprichtte – nog vóór abortus wettelijk was toegelaten. Er barstte een enorme rel los, de regering is toen zelfs bijna gevallen. Als voorzitter van Stimezo zou het moeilijk worden om voor de overheid te werken, maar in de Erasmus Universiteit in Rotterdam was ik wél welkom.

Een tijdelijke oplossing, dacht ik, tot de storm weer was overgewaaid. Maar ik vond het er zo leuk dat ik er nooit meer ben weggegaan.»

HUMO **Waarom had u zich geëngageerd in de strijd voor abortus?**

VEENHOVEN «Ik was jong in de jaren 60, de generatie van de seksuele bevrijding. Dat leidde weleens tot ongelukjes: veel van mijn vrienden hebben voortijdig een tripje naar het stadhuis moeten maken, als je begrijpt wat ik bedoel. Ook mijn vriendin raakte zwanger, maar we konden een abortus regelen – wat toen nog illegaal was. Dat vond ik onbegrijpelijk, ik wilde er iets aan veranderen. In die tijd hadden veel mensen een soort *soldier looking for a cause*-gevoel: ze wilden zich inzetten voor een mooi en betekenisvol doel. In mijn geval was dat de legalisering van abortus.»

HUMO **Dan kijkt u vast met lede ogen naar de situatie in de Verenigde Staten, waar het recht op abortus in veel staten werd teruggeschroefd.**

VEENHOVEN «Dat komt wel goed. In Nederland, en later ook in België, is de legalisering er gekomen onder publieke druk,

onder meer van de steeds sterkere vrouwenbeweging. In Amerika was het recht op abortus niet op democratische wijze afgedwongen, maar via een gerechtelijke uitspraak. Voor veel Amerikanen was het gewoon te vroeg. Maar nu de klok wordt teruggedraaid, komen de mensen wél op straat. Hun protest is vergelijkbaar met het onze, al is het dan met vijftig jaar vertraging.»

»Abortus is in Amerika een symbooldiscussie geworden in de cultuuroorlog tussen de progressieven en de conservatieven. Die laatsten beweren dat ze het ongeboren leven beschermen, maar in werkelijkheid hebben ze vooral een probleem met het zedelijke aspect. Ze zullen de strijd verliezen, daar twijfel ik niet aan. Maar het zal nog even duren.»

HUWELIJKSMARKT

HUMO **Bestaat er een wetenschappelijke definitie van geluk?**

VEENHOVEN «Meerdere zelfs. Ik hanteer de definitie van de levensvoldoening, het genoegen dat je vindt in het leven als geheel. Let wel, dat betekent niet hetzelfde als 'in een prettige stemming zijn': het is best mogelijk dat je met een rothumeur uit bed stapt, maar toch voldoening ervaart, omdat je weet dat de meeste dingen doorgaans goed lopen. Omgekeerd kun je een toffe avond beleven met

vrienden, maar in het algemeen weinig voldoening uit het leven halen.»

HUMO **Hoe meet u hoe gelukkig iemand is?**

VEENHOVEN «Door het te vragen. ‘Op een schaal van 1 tot 10: hoeveel voldoening ervaart u in uw leven?’ Dat is de enige manier om het te onderzoeken. Je kunt misschien aan iemands gezicht zien of hij depressief is, maar het verschil tussen een 6 en een 7 kun je niet zomaar aflezen.»

HUMO **Volgens de Preventiebarometer van Sciensano, een enquête die onder meer peilt naar de geestelijke gezondheid, geeft de Vlaming zichzelf gemiddeld 7,3 op 10 voor geluk.**

VEENHOVEN «Dat klopt inderdaad met wat in mijn World Database of Happiness staat. Het hangt een beetje af van de formulering van de vraag, maar de Belgen scoren in elk geval een dikke 7. De Nederlanders gaven zichzelf in 2021 een 7,7. We scoren dus best goed.»

HUMO **Mannen en vrouwen zijn ongeveer even gelukkig, stelde u vast.**

VEENHOVEN «Gemiddeld gezien klopt dat inderdaad. Als je schift op basis van leeftijd, krijg je een ander beeld: dan zijn de jonge vrouwen gelukkiger. Tot ongeveer 40 jaar, dan nemen de mannen het over. Ik denk dat de huwelijksmarkt een rol speelt: meisjes zijn wat eerder volwassen, ze hebben sneller een vriendje, terwijl de jongens gefrustreerd in het café zitten. Wanneer ze de 40 voorbij zijn, raken de mannen meer in trek. Dan worden ze ook zeldzamer, want ze sterven gemiddeld vroeger dan vrouwen.»

HUMO **Uit het Nationaal Geluksonderzoek van de UGent blijkt dat veel mensen hun sociale relaties beschouwen als een bepalende factor voor hun geluksgevoel.**

VEENHOVEN «Sociaal contact is inderdaad één van de belangrijkste voorwaarden om gelukkig te zijn. Dat is evolutionair te verklaren: we kunnen niet overleven in ons eentje, dus geeft het

► gezelschap van anderen ons een goed gevoel. Het lastige is: in de traditionele dorpssamenlevingen waren relaties met dorpsgenoten vanzelfsprekend, maar in onze maatschappij moeten we zelf meer initiatief nemen – en daar is niet iedereen even goed in. Dan loert de eenzaamheid om de hoek. Maar de dorpsgezelligheid is ook niet alles: de sociale controle kan beperkend zijn. Zo komt het dat we gemiddeld gesproken best gelukkig zijn met de zwakkere banden in de moderne samenleving.»

HUMO Zijn ook introverte mensen, die weinig of geen behoefte hebben aan sociale contacten, gelukkig?

VEENHOVEN «Sommige mensen besluiten dat ze zich beter voelen als ze alleen zijn, omdat hun relaties toch steeds mislopen. Met het klimmen der jaren worden ze er ook steeds beter in. Maar om nu te zeggen dat ze er wild gelukkig mee zijn? Nee.

»Er zijn nog factoren die een invloed hebben op het geluksgevoel. De woonomgeving, bijvoorbeeld: weinig mensen zijn gelukkig in de hel. Op het vlak van opleidingsniveau hebben de resultaten van mijn onderzoek me verrast: hoogopgeleide mensen blijken nauwelijks gelukkiger te zijn dan laagopgeleide mensen. Sociale vaardigheden zijn veel belangrijker dan schoolkennis.»

HUMO Maakt geld gelukkig?

VEENHOVEN «Het is niet onbelangrijk, in de eerste plaats omdat het prettiger is om een dak boven je hoofd te hebben – en dan liefst eentje dat niet lekt. Plus: het geeft aanzien, wat ons helpt om hoger te klimmen op de sociale ladder. Bij veel diersoorten bestaat er een zekere rangorde, en dat is bij mensen niet anders. De biologie leert ons dat we beter niet onderaan op de ladder staan. Een dure auto op de oprit kan helpen om een paar treden hoger te raken.»

HUMO Nog een verrassend resultaat: oudere mensen zijn gelukkiger dan jonge.

‘Voor sommige mensen zit gelukkig zijn er gewoon niet in. Dan moet je durven te zeggen: ‘Ik scoor een zesje, en dat is oké.’ Streven naar méér zal je niet gelukkiger maken.’

VEENHOVEN «Dat is niet overal zo. In Rusland gaat de lijn naar beneden. Bij ons beschrijft ze een lichte U-vorm, wat niet zo verrassend is. Rond je 20ste ben je meestal heel gelukkig: je studeert, je bent vrij, je hebt weinig verplichtingen. Daarna volgt het Grote Leven, met een job, een gezin, een huis, een hypotheek... Dan zie je het gemiddelde zakken. Zodra de hypotheek is afbetaald, de carrière is gemaakt en de kinderen het huis uit zijn, gaat het gelukscijfer weer wat omhoog. Op die leeftijd beschikken mensen doorgaans over wat meer levenswijsheid. Ze weten welk beroep bij hen past, met wie ze goed klikken... In de laatste jaren van hun leven geven veel mensen zichzelf een hogere score dan toen ze 20 waren. Zelfs in het jaar vóór hun overlijden gaat er gemiddeld maar een half puntje af.»

HUMO Vanwaar het grote verschil tussen onze curve en de Russische?

VEENHOVEN «Dat hebben we te danken aan onze verzorgingsstaat: het pensioensysteem, de gezondheidszorg... In tegenstelling tot veel Russen hoeven we ons weinig zorgen te maken over onze oude dag: we komen niet plots op droog zaad te zitten, en we weten dat we zullen worden verzorgd als we ziek zijn. Dat maakt ouder worden een heel stuk aangamer.»

GOOCHELEN

HUMO Kan iedereen gelukkig worden?

VEENHOVEN «Dat denk ik niet. Er spelen te veel factoren mee waarop we geen vat hebben. In Afrika is de gemiddelde gelukscore in sommige landen slechts 3 of 4. Dat is niet de schuld van die mensen, het ligt aan de slechte omstandigheden. Ze kunnen vluchten – wat steeds meer mensen ook doen – maar dan lopen ze het risico te verdrinken in de Middellandse Zee. Ook erfelijkheid speelt een belangrijke rol. Ongeveer 30 procent van ons geluk wordt bepaald door wat we genetisch meekrijgen op het gebied van fysieke en geestelijke gezondheid.

»Iedereen kan wel probéren om meer geluk uit het leven te halen. Dat kan door jezelf zoveel mogelijk af te schermen van de wereld en het geluk in jezelf te zoeken, zoals in de monastieke tradities en het boeddhisme gebeurt. Of je kunt er gewoon voor zorgen dat je bezig blijft. Mensen die actief zijn, zowel lichamelijk als geestelijk, voelen zich prettiger. De kunst is om een goede bezigheid te vinden. Voor dieren is dat geen probleem, want zij hebben een instinct. Een kat jaagt op muizen vanuit een natuurlijke impuls, maar wij moeten nadenken over wat we eens zullen

doen. Een stuk schrijven, sporten, een lange wandeling maken... Het hoeft niet altijd iets groots te zijn.»

HUMO Elke dag een kruiswoordraadsel invullen kan genoeg zijn?

VEENHOVEN «Absoluut. Een kruiswoordraadsel invullen verschilt niet zo heel sterk van wat ik doe, namelijk met gelukscijfers goochelen. Het zijn allerlei dingen waarmee je je brein bezighoudt, waardoor het vlot blijft functioneren. De natuur helpt een handje door je daarbovenop een prettig gevoel te bezorgen.»

HUMO Wat met eenvoudige trucjes als: ‘Noem elke avond drie dingen waarvoor je dankbaar bent’?

VEENHOVEN «Uit wetenschappelijke proeven is gebleken dat zulke oefeningen een beetje effect hebben. Maar je mag ze niet beschouwen als hét middel dat je gelukkiger zal maken, want ze veranderen niets aan je situatie. Ze zijn veeleer een training die je helpt om in te zien dat het glas halfvol is.»

HUMO U hebt zelf een hulpmiddel ontwikkeld: de Gelukswijzer.

VEENHOVEN «Dat is net zomin een receptenboek, hoor. De Gelukswijzer maakt vooral duidelijk of je al dan niet gelukkiger zou kunnen zijn. Het principe is eenvoudig: je vult op de website in hoe gelukkig je bent, en het programma vergelijkt je met andere mensen in dezelfde situatie. Scoor jij een 7 en de anderen een 8, dan weet je dat het beter kan.

»Je kunt de Gelukswijzer ook gebruiken om onderbouwde beslissingen te nemen. Stel dat jij twijfelt aan je jobkeuze: blijf je in de journalistiek, of maak je toch maar de overstap naar de bejaardenzorg? Dan kun je aan de slag met het Geluksdagboek. Daarmee ontdek je hoe je je voelt terwijl je werkt als journalist, en dat kun je vergelijken met de scores van mensen die in de zorg werken. Haal jij een 5 en de anderen een 8, dan kun je je conclusies trekken.»

► **HUMO Is geluk het hoogste levensdoel?**

VEENHOVEN «Het is minstens een belangrijk doel. Geluk is niet alleen leuk, het geeft ook aan in hoeverre onze natuur tot haar recht komt. Het maakt ons aardiger en productiever. Maar er zijn ook stromingen die het streven naar geluk afwijzen. Die opvattingen ontstaan doorgaans in periodes waarin het geluk moeilijk te bereiken valt. Een religieuze variant is dat het niet Gods bedoeling was dat we ooit gelukkig zouden worden: we zijn door de erfzonde uit het paradijs verdreven, dus laat ons maar flink afzien. Maar leuk zal je leven op die manier niet worden. Het zal bovendien korter zijn, want wie niet gelukkig is, gaat over het algemeen sneller dood.»

HUMO In zijn boek 'De kunst van het ongelukkig zijn' stelt psychiater Dirk De Wachter dat streven naar geluk als levensdoel een vergissing is. Volgens hem is er niks mis met af en toe even niét gelukkig te zijn.

VEENHOVEN «Even niet gelukkig zijn' past niet binnen mijn definitie van levensvoldoening. Je kunt een 'vandaag even niet'-gevoel hebben omdat je ruzie hebt gemaakt, of omdat er iets is misgelopen. Maar als je doorgaans veel voldoening haalt uit het leven, betekent het niet dat je op zulke momenten ongelukkig bent.

»Waar ik het wel mee eens ben, is dat het er voor sommige mensen gewoon niet in zit. Voor hen is een 8 niet haalbaar, omdat ze in een bepaalde ongunstige situatie zitten, of omdat ze de levenskunst niet beheersen. Dan is het goed om te zeggen: 'Ik scoor een zesje en dat is oké'. Blijven streven naar méér zal je in zo'n geval niet gelukkiger maken.»

HUMODirk De Wachter zegt ook dat onze obsessie met geluk wordt gevoed door de sociale media. Iedereen schreeuwt z'n geluk uit, over de moeilijke momenten wordt met geen woord gerept.

'Het heeft twintig jaar geduurd voor mijn geluksonderzoek serieus werd genomen. In het begin hadden enkel de dames- en lifestylebladen interesse.'

VEENHOVEN «Dat moet ik nuanceren. De laatste jaren is het bewustzijn rond psychische problemen gegroeid, en daar spelen de sociale media een grote rol in. Ze bieden bijkomende ruimte om kwetsbaarheden te bespreken, wat bij sommige mensen sneller het besef kan laten doordringen dat ze hulp nodig hebben. De sociale media hebben dus ook hun goede kanten.»

ADAM EN EVA HUMO Welke evolutie hebt u opgemerkt door de jaren heen? Zijn we nu gelukkiger dan vroeger?

VEENHOVEN «Het hangt ervan af in welk tijdperk je onderzoek begint. Ik zou graag starten bij Adam en Eva, maar toen werden nog geen geluksenquêtes afgenomen (*lacht*). Wat we wel weten uit een ver verleden, dankzij de studie van botten en kiezen, is dat de jagers-

verzamelaars erg gezond leefden. Toen sloeg de vooruitgang toe: de ploeg werd uitgevonden, de mensen begonnen gewassen te verbouwen, er werden voorraden aangelegd. Maar die konden natuurlijk worden gestolen. Het aantal moorden en misdaden steeg pijlsnel, er ontwikkelde zich een klasse van beroepsdieven – die later bekend zou worden als de adel. Uit die periode zijn aanzienlijk meer ingeslagen schedels en botten met breuken teruggevonden dan uit de voorgaande. Bovendien bleek de agrarische samenleving de ideale voedingsbodem te vormen voor hongersnood en epidemieën. Pas na de industriële revolutie begon het weer beter te gaan. De mensen leefden langer en in betere gezondheid. Zo is het vandaag nog steeds.

»In feite sluit onze huidige samenleving goed aan op de menselijke natuur, zoals die zich heeft ontwikkeld in de lange

fase van de jagers-verzamelaars – die ongeveer 95 procent van onze geschiedenis uitmaakt. Het leven van die mensen was ook best individualistisch, het had nog niet dat kleffe van een dorpsgemeenschap. Dat verklaart waarom we vandaag opnieuw gelukkig zijn.»

HUMO En toch lopen we met z'n allen te klagen: we hebben stress, het klimaat is om zeep en onze politici zijn zakkenvullers.

VEENHOVEN «De mens is een vreemd wezen. We leven langer en gelukkiger dan ooit, en toch is het treurnis troef.»

HUMO Hoe komt dat?

VEENHOVEN «We zijn alert voor gevaar, voor dingen die kunnen misgaan. Dat heeft een evolutionaire achtergrond: door te anticiperen kunnen we veel leed voorkomen. Bovendien weten we: als ik gelukkig ben, kan ik ook snel minder gelukkig worden. In dat opzicht zijn de mensen in Afrika wellicht optimistischer.

»En dan heb je natuurlijk de media. Elke journalist weet: goed nieuws is geen nieuws. Dus krijgen we vooral slecht nieuws te horen, dat nog eens wordt versterkt door bepaalde

belangenverenigingen. Elk probleem heeft nu z'n eigen actiegroep, en die hoor je natuurlijk enkel als het niét goed gaat. Bovendien zul je iemand uit pakweg de verslavingszorg nooit horen zeggen dat er weinig problemen zijn in de sector, want dan gooit-ie z'n eigen ruiten in. Het gevaar is natuurlijk dat de mensen die al dat slechte nieuws zien en horen, beginnen te denken dat onze samenleving volledig in de soep draait. Dat veroorzaakt angstgevoelens, en nostalgie naar het verleden.»

HUMO Sterker nog: u zegt dat goede ambtenaren een belangrijker voorspeller van geluk zijn dan welvaart.

VEENHOVEN «Dat is zo. Het ene land is gelukkiger dan het andere. De Denen zijn heel gelukkig. Hoe meer je naar het zuiden gaat, hoe minder gelukkig de mensen zijn. De verklaring ligt grotendeels bij de manier waarop die samenlevingen zijn georganiseerd. We weten al uit de economie dat een strakke organisatie – met andere woorden: op basis van een bureaucratie – leidt tot betere wegen, een goede rechtspraak, een efficiënte productie van goederen, enzovoort. Dat geldt ook voor geluk. In een goed georganiseerde samenleving, waarin je er vrij zeker van bent dat je niet van de honger zult omkomen, kunnen mensen hun eigen keuzes maken. En dat maakt hen gelukkig, want dan kunnen ze het leven leiden dat bij hen past.»

HUMO U zegt dat de media te veel focussen op problemen, maar we kunnen er niet omheen dat de situatie momenteel ernstig is: de oorlog in Oekraïne, de torenhoge inflatie, de klimaatopwarming...

VEENHOVEN «Ja, en de jagers-verzamelaars konden op elk moment worden opgepeuzeld door een leeuw. Om maar te zeggen: er zijn altijd problemen geweest, en die zullen er altijd zijn. Er is niets mis met uitdagende situaties, maar het geheel moet behapbaar blijven. Als het dat niet is, branden mensen af.»

HUMO In 2022 namen 12- tot 18-jarigen ruim 60 procent meer antidepressiva dan in 2018. Heeft dat daarmee te maken?

VEENHOVEN «Dat lijkt me deels een gevolg te zijn van de covid-lockdowns. Maar er worden nu ook meer antidepressiva voorgeschreven omdat het bewustzijn rond psychische ziekten is gegroeid, en omdat de behandelingen toegankelijker zijn geworden.»

BLOEDKANKER HUMO Welke score zou u zichzelf geven op de tevredenheidschaal?

VEENHOVEN «Een dikke 8. Ondanks het feit dat ik aan het einde van de rit ben gekomen.»

HUMO U hebt de ziekte van Kahler, een relatief zeldzame vorm van bloedkanker die gemiddeld na vier jaar fataal is.

VEENHOVEN «Ik heb er niet zoveel last van, dankzij de medische techniek. Tot mijn verrassing maakt het me ook niet zoveel uit. Ik weet dat ik niet lang meer te leven heb, maar op mijn 80ste moet ik niet klagen. Ik zal in ieder geval niet dement worden.»

HUMO Uw ziekte beïnvloedt uw tevredenheidscijfer niet?

VEENHOVEN «Zou het een 9 zijn als ik niet ziek was? Geen idee. Ik heb geen pijn en ik haal nog altijd voldoening uit mijn leven. Vraag me niet om dat psychologisch te duiden, dat kan ik niet.»

HUMO Positiever gesteld: waarom geeft u zichzelf zo'n hoge score? Omdat u nog altijd met uw onderzoek bezig kunt zijn?

VEENHOVEN «Dat vind ik in ieder geval leuk. Maar of het ertoe bijdraagt? Ik voel gewoon dat ik redelijk gelukkig ben, maar ik weet niet waarom. Het is een beetje zoals met gezondheid: als je je prima voelt, ligt dat dan aan de appel die je elke dag eet? Net daarom hebben we geluksonderzoek nodig, om uit te vinden wát mensen gelukkig maakt. We weten het nog steeds niet helemaal, en dat is maar goed ook. Anders moet ik straks toch nog uit vissen.» **H**

Radio, Radio

Onder mijn vrienden en kennissen is er eentje op wie ik al meer dan zeventig jaar kan rekenen. Hij heet 'de radio'. Mijn radio en ik hebben praktisch iedere dag langdurig contact, en dat dus al meer dan een ruime halve eeuw.

Omdat 'onhandigheid' mijn middelnaam is, staan mijn drie toestellen (keuken, living, werkkamer) al zes decennia afgestemd op dezelfde zender. De muziek en de woorden die ik tot mij neem via de ether komen uit de hele wereld maar worden bij mij geleverd via vroeger het Flageyplein, nu de Reyerslaan.

Ik heb geen klachten. Ik vind het gamma dat de VRT aanbiedt exemplarisch. Letterlijk voor elk wat wils en dus ook voor mij. Radio 1, Radio 2, StuBru en, als ik eens wil lachen, Klara: ze maken mijn leven en dat van vele anderen beter, ze maken eenzaam minder eenzaam, ze leren me liedjes kennen die ik anders nooit gehoord zou hebben.

Ze zorgen ervoor dat die keren dat ik douche huisgenoten kunnen meegenieten van mijn eigenste freejazzversie van Pommeliën Thijs' 'Erop of eronder'. Niet zo'n gek dilemma, trouwens, als je met een stuk zeep in je hand naar jezelf staat te kijken in je stortbad.

Wat ik ook betoverend vind aan de radio, is dat ik die soms gewoon opzet om te weten hoe laat het is, want bij mij staan geregeld alle klokken tegelijk stil. Ik zoek daar niets achter behalve een stille wenk van God (die gelukkig niet bestaat) dat mijn tijd op aarde bijna op is.

Maar goed, je switcht je geluidsmachine aan en hoort dan twee mensen praten. Meestal op rustige toon, soms zelfs zo rustig dat je je beschaamd voelt om tussenbeide te komen terwijl de radiohost de biecht is aan het afnemen van de praatgast.

Laatst hoorde ik zo Annemie Peeters op zeer beschaafde wijze in de ziel peuteren van Rik Van Puymbroeck, de uitstekende journalist van vroeger De Morgen, nu De Tijd. Hij zat er die ochtend niet als doorgewinterd verslaggever, maar als debuterend proza-auteur. Zijn roman heet 'Treurwil' en is verschenen, zoals vele goede boeken in mijn kast, bij De Bezige Bij.

Annemie had Riks naam een tijdlang niet genoemd terwijl die op boeiende wijze vertelde over de dingen die zijn roman bevolken, en daardoor wist ik even niet wie aan het woord was. Maar ik dacht: ik ga nu de deur uit en dat boek kopen!

Zulks noemt men ook: de kracht van de radio.

Marc Didden zou graag mager en rijk zijn, maar is nog altijd zwaarlijvig en arm.